

دوره نهم

امام حسین علیه السلام

انگلیزی رفقاری با خانواده

مجلس شورای اسلامی ایران
روابط عمومی

السلام علیکم وعلیٰ آله وعلیٰ صحبه وعلیٰ من تبعهم باحسان

امام حسین (ع) الگوی رفتاری با خانواده

دهد. این نوشتار درصدد بیان همین اهداف است.

اشاره

خانواده عضو کوچکی از جامعه است که در تعالیم اسلامی از جایگاه مهمی در اثرگذاری رشد مادی و معنوی زندگی فردی و اجتماعی دارد؛ البته در صورتی که روابط درست عقلانی، منطقی و اخلاقی وجود داشته باشد. هر انسانی بر اساس آداب، رسوم، اعتقادات و باورهای خودش، دارای روابط خاصی خواهد بود؛ ولی شخص مسلمان چون معتقد است اسلام دینی جامع، جاودانه و دارای برنامه‌ها برای زندگی است، باید روابط خودش را بر اساس آنها تنظیم کند؛ از این رو اسلام با وجود دارا بودن آموزه‌های ارزشمند برای سبک زندگی، از الگوهایی سخن می‌گوید که نگاه و همراهی با آنان می‌تواند مسیر پرپیچ‌وخم و فراز و فرود زندگی را با احساسی اطمینان‌آور و آرام‌تر پیمود و با الگوپذیری از این انسان‌های کامل رفتار مناسب در زندگی به‌ویژه با خانواده داشت و می‌تواند زندگی سعادت‌بخش و مورد رضایت خداوند را فراهم نماید.

ضرورت الگو

الگو در لغت فارسی به معنای مدل، سرمشق، شخص یا چیزی است که معیار و نمونه برای دیگران یا دیگر چیزهاست. در لغت عربی از آن به «اسوه» و «قدوه» تعبیر شده است که هر دو واژه آن در قرآن به کار رفته است. داشتن الگو در همه زمینه‌ها، کمک بزرگی به ارتقای کمی و کیفی زندگی در استفاده بهینه از امکانات و فرصت‌ها می‌کند و کمترین دغدغه‌ها را برای رسیدن به اهداف عالی فراهم می‌نماید.

از آنجاکه خاستگاه همه کردارهای آدمی، اندیشه یا گرایش اوست، در صورت سالم ماندن آن دو، در تأمین سعادت خود مشکلی ندارد. رهبران الهی به‌ویژه دودمان علوی هم مسئولیت هدایت اندیشه امت را بر عهده دارند و هم رهبری پویندگی جامعه را؛ از این رو پیامبر مهرورزی فرمود: فرزندم حسین (ع) چراغ هدایت و کشتی نجات است؛ همچنین «إِنَّ الْحَسِينَ بْنَ عَلِيٍّ فِي السَّمَاءِ أَكْبَرُ مِنْهُ فِي الْأَرْضِ فَإِنَّهُ لَمَكْتُوبٌ عَنِ يَمِينِ عَرْشِ اللَّهِ مُصْبِحٌ هَدَىٰ وَ سَفِينَةٌ نَجَاةٌ»؛ یعنی هنگامی که به کاری نیاز دارید، آن حضرت شما را از دریای طوفانده‌رهایی می‌دهد و به ساحل امن می‌رساند و زمانی که محتاج اندیشه‌اید، او رهنمای باورهای شماست.

امام حسین (ع) از انسان‌های کاملی است که قرآن از آنان به پاکان از بدی‌ها، نیکوکاران، اولی‌الامر، راستگویان تعبیر کرده است. ایشان رفتار و روابط گوناگونی با خانواده در فرازونشیب زندگی داشت که می‌تواند همانند آینه‌ای تمام‌نمای انسان کامل باشد و چون ماهی درخشان و ستاره‌ای فروزان مسیر صحیح را در رفتار با خانواده نشان

پیامبر اکرم (ص) درباره امام حسین (ع) فرمودند: مَنْ أَحَبَّ

السَّلَامُ عَلَيَّ كَمَا أَهْلُ الْبَيْتِ فِي

بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ»،
تأمین نیازهای جنسی، تولیدمثل و بقای نسل،
راهکارهایی را برای تحقق آن از جمله انسان‌های کامل
در جایگاه الگوی زندگی برای رسیدن آسان برای چنین
اهدافی مطرح شده است؛ از این رو امام حسین علیه السلام به
اعتبار جایگاه و مواجه شدن با فرازونشیب زندگی یعنی
آسایش‌ها و سختی‌ها، شادی‌ها و اندوه‌ها، یکی از
بهترین الگوها در رفتار با خانواده است. در ادامه برای
نمونه به برخی از رفتارهای حضرت اشاره می‌شود.

۱. پرداخت حقوق

اهتمام به پرداخت حقوق خانواده از جمله همسر پیش
از درخواست او، امری ارزشمند و در جلب اعتماد و محبت
او بسیار اثرگذار خواهد بود؛ از جمله حقوق واجب همسر،
پرداخت مهریه اوست که متأسفانه از سوی برخی مورد
بی‌توجهی قرار می‌گیرد که حتی در جایگاه دین و
طلبکاری او قبول ندارند و اگر شوهری بتواند در آغاز زندگی
مشترک به او پرداخت کند، زمینه فراهم نمودن امکانات
ورفاهیات زندگی از سوی همسر بر اساس سلیقه خودش
به وجود خواهد آمد. امام حسین علیه السلام مهریه همسرش را
زود هنگام می‌پرداخت و به حقوق طبیعی و مشروع آن
احترام می‌گذاشت.

أَنْ يَنْظُرَ إِلَى أَحَبِّ أَهْلِ الْأَرْضِ إِلَى أَهْلِ السَّمَاءِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى
الْحُسَيْنِ رَوَاهُ الطَّبْرِبَانِ فِي الْأَوْلَايَةِ وَالْمَنَاقِبِ وَالسَّمْعَانِي؛
کسی که دوست دارد به محبوب‌ترین اهل زمین در نزد
آسمانیان نگاه کند، پس به حسین نظر نماید.

در زمین هم وقتی به رفتار آن حضرت نگاه می‌کنیم، او
را شخصیتی می‌بینیم که در همه مواقع برای خانواده
ارج می‌نهد و تا حد امکان در دفاع، صیانت و حقوق آنان
کوتاهی نمی‌کند. در نقل‌ها آمده است امام حسین علیه السلام شب
عاشورا خطاب به اصحاب خود درباره خانواده‌اش فرمود:
«وَأَهْلُ بَيْتِ أَبَرِّ، وَلَا أُوصَلُ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي؛ اهل بیتی را
نیکوتر و بایبوندتر از اهل بیت خود نمی‌دانم».

پس با الگوگیری از چراغ هدایت و محبوب‌ترین افراد
نزد آسمان‌ها در جایگاه انسانی کامل و آراسته به اخلاق
کریمانه، می‌توانیم بهترین رفتار را با خانواده داشته
باشیم؛ به همین دلیل شاعر درباره حضرت گفته است:
فرمانده عشاق، دل آگاه حسین است
بیراهه مرو، ساده‌ترین راه حسین است
از مردم گمراه جهان راه مجوید
نزدیک‌ترین راه به الله حسین است

نمونه‌هایی از رفتار امام حسین علیه السلام با خانواده

جابر از امام باقر علیه السلام نقل می‌کند عده‌ای بر امام
حسین علیه السلام وارد شدند؛ ناگاه فرش‌های گران‌قیمت و
پشتی‌های فاخر و زیبارا در منزل آن حضرت مشاهده

در تعالیم اسلامی افزون بر آثار و فلسفه تشکیل خانواده
از قبیل برخورداری از آرامش، الفت و محبت: «وَمِنْ آيَاتِهِ
أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ

السلام علیکم وعلیٰ آله واولادکم

می کردند. امام سجاد علیه السلام فرمودند: در شبی که فردایش پدرم کشته شد، بیدار بودم و عمه ام زینب مرا پرستاری می کرد. پدرم در خیمه خود تنها بود و «جون» آزاد کرده ابی ذر غفاری نزد او شمشیرش را آماده و اصلاح می کرد و پدرم این ابیات را می خواند:

يا دَهْرُ أَفْ لَكَ مِنْ خَلِيلٍ
كَمْ لَكَ بِالْإِشْرَاقِ وَالْأَصِيلِ
مِنْ طَالِبٍ وَصَاحِبِ قَتِيلٍ
وَالدَّهْرُ لَا يَقْنَعُ بِالْبَدِيلِ
وَكُلُّ حَيٍّ سَالِكِ سَبِيلِ
مَا أَقْرَبَ الْوَعْدُ إِلَى الرَّحِيلِ
وَإِنَّمَا الْأَمْرُ إِلَى الْجَلِيلِ

ای روزگار، اف بر دوستی تو باد که از طلوع آفتاب تا غروب، چه بسیار دوستان را می کشی و در کشتن هم بدیل نمی پذیری. هر زنده ای این راه را می رود. چه نزدیک است گاه کوچ کردن و عاقبت کار به سوی پروردگار جلیل است.

دو سه مرتبه امام حسین علیه السلام اشعار را تکرار کرد و من مقصودش را دانستم و گریه ام گرفت؛ اما جلوی گریه ام را گرفتم. ولی وقتی عمه ام زینب آن ابیات را شنید، بی اختیار دوید تا به پدرم رسید و گفت: وای از این مصیبت، کاش مرگ مراد را کام خود می گرفت و به زندگی من خاتمه داده بود. امروز مادرم فاطمه و پدرم علی و برادرم حسن از دنیا رفتند؛ ای جانشین گذشتگان من و ای پناه و یاور بازماندگان من.

کردند. عرض کردند: ای فرزند رسول خدا صلی الله علیه و آله، ما در منزل شما وسایل و چیزهایی مشاهده می کنیم که ناخوشایند ماست [وجود این وسایل در منزل شما را مناسب نمی دانیم]. حضرت فرمود: إِنَّا نَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ فَنُعْطِيَهُنَّ مَهْرَهُنَّ فَيَشْتَرِينَ بِهَا مَا شِئْنَّ، لَيْسَ لَنَا فِيهِ شَيْءٌ؛ ما بعد از ازدواج، مهریه زنان را پرداخت می کنیم و آنها هرچه دوست داشتند، برای خود خریداری می کنند. هیچ یک از وسایلی که مشاهده نمودید، از آن ما نیست.

۲. دعوت به صبر

صبر، ابزار و وسیله ای بسیار نقش آفرین در عرصه های گوناگون زندگی است که مورد اهتمام تعالیم اسلامی نیز قرار گرفته است و از آن به منزله سر انسان تعبیر شده است. امام صادق علیه السلام فرمودند: «الْصَّبْرُ مِنَ الْإِيْمَانِ بِمَنْزِلَةِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ فَإِذَا ذَهَبَ الرَّأْسُ ذَهَبَ الْجَسَدُ وَكَذَلِكَ إِذَا ذَهَبَ الصَّبْرُ ذَهَبَ الْإِيْمَانُ». از صبر باید استعانت جست: «وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ؛ از صبر و نماز یاری جوئید؛ [و با استقامت و مهار هوس های درونی و توجه به پروردگار، نیرو بگیرید] و این کار، جز برای خاشعان، گران است». این گونه آیات و روایات نشان می دهد هیچ طاعت و اجتناب از معصیت و واکنش صحیح در برابر بلاها و رسیدن به اهداف تحقق نخواهد یافت مگر در سایه صبر.

امام حسین علیه السلام در جایگاه الگوی زندگی به موضوع صبر توجه بسیاری داشتند و در رفتار با خانواده به آن سفارش

السلام علیکم وعلیٰ اهل بیتکم

دارد، در مواجهه با سختی‌ها و مشکلات باید خانواده را در جریان قرار دهد و آنان را آماده برای تحمل و تدبیر مشکلات کند. امام حسین علیه السلام در آخرین ساعت‌های عمر مبارک خویش، دیدارهایی با خانواده خود داشت و خطاب به زنان اهل بیت (علیهم السلام) فرمود: «ای سکینه، ای فاطمه، ای زینب، ای ام‌کلثوم علیکن منی السلام». دختر گرامی‌اش سکینه عرض کرد: «یا اَبه اسْتَسَلَّمَتَ لِلْمَوْتِ؟ ای پدر، آیا تن به مرگ داده‌ای؟» فرمود: «چگونه تن به مرگ ندهد کسی که یارویاوری ندارد؟ عرض کرد: ما را به حرم جدمان بازگردان.

حضرت در پاسخ این مثل را آورد: «هیها ت لَو تُرِكَ الْقَطَا لَتَام؛ اگر صیاد از مرغ قطا دست برمی‌داشت، آن پرنده در آشیانه خود آسوده می‌خوابید»؛ کنایه از اینکه لشکر دشمن دست از من برنمی‌دارند و نمی‌گذارند شما را به جایی ببرم. زن‌ها با صدای بلند به گریه افتادند؛ حضرت خطاب به ام‌کلثوم فرمود: «اوصیک یا اخیه بنفسک خیرا وانی بارزالی هولاء؛ ای خواهرم تو را به خوبی‌ها [رفتار خوب و متناسب با شأن و منزلت‌تان] سفارش می‌کنم و من رهسپار مبارزه با این دشمنان هستم».

امام زین العابدین علیه السلام فرمود: پدرم مرا در برگرفت و به سینه خود چسبانید و در آن روز که کشته شد «والدماء تغلی؛ و خون‌ها در بدن مبارکش جوش می‌خورد»، فرمود: «ای پسر من، حفظ کن از من دعایی را که تعلیم فرمود آن را به من فاطمه علیها السلام، تعلیم فرمود به

امام فرمود: «یا اُخِیَّةُ لَا یُذْهِبَنَّ حِلْمَکِ الشَّیْطَانُ؛ ای خواهرک مهربان من، صبرت را شیطان نبرد» و آشک در چشمانش حلقه زد. عمه‌ام گفت: «یا وِیْلَتَاهُ! أَفْتَعْتَصَبْتُ نَفْسُکَ اغْتِصَابًا؟ فَذَاکَ أَفْرَحُ لِقَلْبِی وَ أَشْدُّ عَلٰی نَفْسِی؛ ای وای بر من، پس تو را به ستم می‌گیرند؟ و این بیشتر دل مرا جریحه‌دار و آزرده می‌کند و تحملش بر جان من دشوارتر است». آن‌گاه چنان سیلی بر چهره خود زد و گریبان چاک نمود که بیهوش بر روی زمین بیفتاد. حضرت امام حسین علیه السلام برخاست، آب بر روی او پاشید تا به هوش آمد و به او گفت: یا اُخْتَاهُ اتَّقِی اللّٰهَ وَ تَعَزَّی بِعَزَائِ اللّٰهِ! وَ اعْلَمِی اَنَّ اَهْلَ الْاَرْضِ بِمَوْتُوْنَ؛ وَ اَنَّ اَهْلَ السَّمَاۗءِ لَا یَبْقُوْنَ؛ وَ اَنَّ کُلَّ شَیْءٍ هَالِکٌ اِلَّا وَجْهَ اللّٰهِ الَّذِی خَلَقَ الْخَلْقَ بِقُدْرَتِهِ؛ وَ یَبْعَثُ الْخَلْقَ وَ یُعَوِّدُوْنَ وَ هُوَ فَرْدٌ وَ حُدَّةٌ جَدِّی خَیْرٌ مِنِّی، اَبِی خَیْرٌ مِنِّی؛ وَ اُمِّی خَیْرٌ مِنِّی، وَ اُخِی خَیْرٌ مِنِّی وَ لِکُلِّ مُسْلِمٍ بِرَسُوْلِ اللّٰهِ اِسْوَةٌ؛ ای خواهر من، تقوای الهی را پیشه گیر و به شکیبایی از جانب خداوند، خود را تسلّی بده. و بدان که اهل زمین می‌میرند و اهل آسمان باقی نمی‌مانند و هر چیزی فانی گردد مگر وجه خدا؛ آن‌ خدایی که مخلوقات را به قدرت خود آفرید و آنها را بر می‌انگیزاند و باز می‌گرداند؛ درحالی که خودش فرد و تنهاست. جدّ من بهتر از من بود؛ پدرم بهتر از من بود؛ مادرم بهتر از من بود؛ برادرم بهتر از من بود. و من و هر مسلمانی باید به رسول خدا صلی الله علیه و آله تأسی جوییم.

۳. بیان واقعیت‌ها به خانواده

کسی که در جایگاه پدر، مدیریت خانواده را بر عهده

السَّلامُ عَلَیْكُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا لِنَبِیِّهِ

حضرت خطاب به او چنین اظهار محبت می‌کند:

لَعَمْرُكَ إِنِّي لِأَحَبُّ دَارًا
تَحُلُّ بِهَا سَكِينَةً وَالرِّبَابُ
أَحَبُّهُمَا وَأَبْدُلُ جُلِّ حَالِي
وَلَيْسَ لِلْأَثَمِيِّ فِيهَا عِتَابٌ

به جانت سوگند، خانه‌ای را دوست دارم که سکینه و رباب در آن حضور داشته باشند. آنان را دوست دارم و بیشترین اموال خویش را برایشان هزینه می‌کنم و در این کار، جای سرزنش هیچ نکوهش‌گری وجود ندارد.

رباب نیز علاقه وافری به امام حسین (ع) داشت. او در سفر کربلا همراه امام (ع) بود و پس از شهادت آن حضرت (ع) نیز وفاداری اش را به زبان شعر و نیز در عمل نشان داد. رباب در اشعار زیر خلوص و ارادت خود را به

آن حضرت (ع) نشان می‌دهد:

إِنَّ الَّذِي كَانَ نُورًا يَسْتَضَاءُ بِهِ
بِكَرْبَلَاءَ قَتِيلٌ غَيْرُ مَدْفُونٍ
سَبَطَ النَّبِيُّ جَزَاكَ اللَّهُ صَالِحَةً
عَنَّا وَجَبَّتْ خُسْرَانَ الْمَوَازِينِ
قَدْ كُنْتُ لِي جَبَلًا صَعْبًا أَلُوذُ بِهِ
وَكَنْتُ تَصْحَبُنَا بِالرَّحْمِ وَالذِّينِ
مَنْ لِي تَامِي وَمَنْ لِلِسَائِلِينَ وَمَنْ
يَغْنِي وَيَأْوِي إِلَيْهِ كُلُّ مِسْكِينٍ
وَاللَّهِ لَا أَسْتَعِي صِهْرًا بِصِهْرِكُمْ
حَتَّى أُغَيَّبَ بَيْنَ الرَّمْلِ وَالطَّيْنِ؛

او رسول خدا (ص) و تعلیم نمود به آن حضرت جبرئیل از برای حاجت و مهمم و اندوه و بلاهای سخت که نازل می‌شود و امر عظیم و دشوار؛ سپس فرمود: اُدْعُ بِحَقِّ يَسِّ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ، وَبِحَقِّ طِهِّ وَالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ، يَا مَنْ يَقْدِرُ عَلَى حَوَائِجِ السَّائِلِينَ، يَا مَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الضَّمِيرِ، يَا مَنْفَسُ عَنِ الْمَكْرُوبِينَ، يَا مُفَرِّجُ عَنِ الْمَغْمُومِينَ، يَا رَاحِمَ الشَّيْخِ الْكَبِيرِ، يَا رَازِقَ الطِّفْلِ الصَّغِيرِ، يَا مَنْ لَا يَحْتَاجُ إِلَى التَّفْسِيرِ، صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَفَعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا. این رفتار امام حسین (ع) می‌آموزد هنگام مواجهه با سختی‌ها و مشکلات تا جایی که امکان بازگردد برای خانواده وجود دارد، باید گفته شود تا آنان به درستی از موقعیت پدر باخبر باشند تا بتوانند به درستی خود را آماده برنامه‌ریزی و تحمل حوادث ناگوار با حفظ عزت و کرامت نفس خود کنند و در راستای اهداف پدر گام بردارند.

۴. اظهار محبت

زن، کانون احساسات و عواطف است و مرد باید او را درک کند و روابط خودش را با او بر چنین حالات و صفاتی تنظیم نماید و از اظهار هرگونه محبت که عنصر مهمی در جذب همسر است، دریغ نرورد؛ همان‌طور که پیامبر اکرم (ص) فرمود: «قَوْلُ الرَّجُلِ لِلْمَرْأَةِ إِنِّي أَحَبُّكَ لَا يَذْهَبُ مِنْ قَلْبِهَا أَبَدًا؛ اگر مرد به همسرش بگوید تو را دوست دارم، اثر این کلام محبت‌آمیز هیچ‌گاه از قلب او بیرون نمی‌رود». رباب یکی از همسران امام حسین (ع) و دارای دو فرزند به نام سکینه و عبدالله (علی اصغر) است که

السلام علیکم وعلیٰ اهل بیتکم

هم گفتگو داشتن را فراهم نماید؛ زیرا توجه به عملکرد همسر و فرزندان و داشتن واکنش مناسب، اثر ارزشمندی در تشویق به انجام خوبی‌ها و بازدارندگی از اعمال نادرست خواهد داشت. سزاوار نیست مرد خانه در برابر تلاش و زحمات همسر و فرزندان بی تفاوت باشد و گاه رفتار نسنجیده‌ای داشته باشد، به ویژه در این زمان که مادران بیشترین وقت خود را برای رسیدگی به فرزندان و درس و بحث آنان می‌گذارند و فرزندان هم با همکاری آنان احساس فضای مدرسه را در خانه خود می‌کنند.

امام سجاد (ع) فرمود: من به مریضی شدیدی مبتلا شدم. پدرم به من فرمود: چه چیزی میل داری؟ گفتم: میل دارم از کسانی باشم که در مورد چیزی که خدا برایم اندیشیده، پیشنهادی نداشته باشم. (یعنی راضی و خشنودم به آنچه خدا برایم پیش آورد) پدرم فرمود: آفرین بر تو که شبیه ابراهیم خلیل (ع) هستی که وقتی جبرئیل به او گفت: آیا حاجتی داری [هنگامی که می‌خواستند او را در آتش بیندازند]؟ فرمود: پیشنهادی به پروردگارم نمی‌کنم؛ او بهترین وکیل است و مرا کفایت می‌کند.

امام زین العابدین (ع) هنگام وفات خود، فرزندش امام محمدباقر (ع) را به سینه چسبانید و فرمود: ای پسر جان، من وصیت می‌کنم تو را به آنچه وصیت کرد به من پدرم هنگامی که وفاتش حاضر شد و فرمود: این وصیت را پدرم به من نموده است؛ فرمود: «إِيَّاكَ وَ ظُلْمَ مَنْ لَا يَجِدُ عَلَيْكَ نَاصِرًا إِلَّا اللَّهَ؛ ای پسر جان من، پرهیز

آن پرتوی که دیگران از درخشش آن بهره می‌برند، در کربلا کشته شده و غیرمدفون رها شده است. ای فرزند پیامبر (ص) خدا از طرف ما تو را پاداش نیکو داده و در وقت «میزان» تو را از هر زبانی به دور دارد. تو آن چنان کوه محکمی بودی که من بدان پناه می‌بردم و تو با رحمت و از سر دینداری با ما همنشینی داشتی. دیگر چه کسی برای یتیمان و فقیران مانده است؟ و چه کسی است که مسکینان بدو پناه برند و او بی‌نیازشان سازد؟ به خدا قسم، دیگر سایه‌ای بعد از تو بر سرم نخواهم پذیرفت تا در میان خاک، پنهان شوم. عبیدالله بن عتبه می‌گوید نزد حسین بن علی (ع) بودم که علی بن حسین (ع) وارد شد. حسین (ع) (امام سجاد (ع)) او را صدا زد، در آغوش گرفت و به سینه چسبانید، میان دو چشمش را بوسید و سپس فرمود: «پدرم به فدایت باد، چقدر خوشبو و زیبایی».

از این رفتار امام حسین (ع) می‌توان اهمیت اظهار محبت را فهمید. زمانی که همسر و فرزندان، محبت را در خانه احساس کنند و فضای خانه را آکنده از مهر و محبت ببینند، اعتماد آنان به پدر خانه زیاد خواهد شد و دیگر از خانه‌های خود خارج نمی‌شوند تا به دامان غریبه‌ها و بیگانگان پناه ببرند.

۵. تشویق و تحذیر

پدر خانه به دلیل اشتغال و تلاش برای تأمین نیازهای منزل، نمی‌تواند به عملکردهای همسر و فرزندانش بی‌توجه باشد؛ از این رو باید کارهای روزانه خود را طوری تنظیم کند که فرصتی در کنار خانواده بودن و با

السلام علیکم وعلیٰ آله وعلیٰ انبیاء

- از ظلم بر کسی که یاوری و دادرسی ندارد مگر خدا».
- به قلم: حجت الاسلام والمسلمین حسن شیرزاد کمانگر (پژوهشگر پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن) - مجله ره توشه - شماره هجدهم**
- کتابنامه**
- قرآن
۱. ابن شهر آشوب، محمد بن علی، المناقب، مصحح: هاشم رسولی و محمد حسین آشتیانی، قم: علامه، [بی تا].
 ۲. جوادی آملی، عبدالله، ادب فنای مقربان، محققان: مجید حیدری فرد و احسان ابراهیمی، قم: عترت، ۱۳۹۱ ش.
 ۳. حویزی، عبدعلی بن جمعه، تفسیر نورالثقلین، مصحح: هاشم رسولی، چ چهارم، قم: اسماعیلیان، ۱۴۱۵ ق.
 ۴. دهخدا، علی اکبر، لغت نامه، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۷۷ ش.
 ۵. زمخشری، محمود، الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل، چ سوم، بیروت: دار الکتب العربی، ۱۴۰۷ ق.
 ۶. سماوی، شیخ محمد بن طاهر، سلحشوران طف، مترجم: عباس جلالی، قم: زائر، ۱۳۸۱ ش.
 ۷. سیدرضی، محمد، نهج البلاغة، قم: مؤسسه نهج البلاغه، ۱۴۱۴ ق.
 ۸. شیخ صدوق، ابن بابویه، عیون اخبار الرضا (ع)، محقق/ مصحح: مهدی لاجوردی، تهران: نشر جهان، ۱۳۷۸ ق.
 ۹. شیخ مفید، محمد بن محمد بن نعمان، الارشاد، چ سوم، بیروت: مؤسسه اعلمی، ۱۳۹۹ ق.
 ۱۰. طبرانی، سلیمان بن احمد، التفسیر الکبیر: تفسیر القرآن العظیم (الطبرانی)، اردن: دار الکتب الثقافی، ۲۰۰۸ م.
۱۱. طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، چ ۳، تهران: ناصر خسرو، ۱۳۷۲ ش.
 ۱۲. طریحی فخرالدین، مجمع البحرین، تهران: کتابفروشی مرتضوی ۱۳۷۵ ش.
 ۱۳. طوسی، محمد بن حسن، التبیان فی تفسیر القرآن، مصحح: احمد حبیب عاملی، مقدمه نویسنده: محمد محسن آقابزرگ تهرانی، بیروت: دار احیاء التراث العربی، [بی تا].
 ۱۴. عاملی، سید محسن امین، اعیان الشیعه، بیروت: دارالتعارف، ۱۴۰۳ ق.
 ۱۵. عیاشی، محمد بن مسعود، التفسیر، محقق: هاشم رسولی، تهران: مکتبه العلمیه الاسلامیه، ۱۳۸۰ ش.
 ۱۶. فراهیدی، خلیل بن احمد، کتاب العین، چ دوم، قم: هجرت، ۱۴۱۰ ق.
 ۱۷. فیض کاشانی، محمد محسن، تفسیر الصافی، محقق/ مصحح: حسین اعلمی، چ دوم، تهران: مکتبه الصدر، ۱۴۱۵ ق.
 ۱۸. قمی، شیخ عباس، در کربلا چه گذشت/ نفس المهموم، مترجم: آیت الله کمره ای، چ چهاردهم، قم: مسجد جمکران، ۱۳۸۱ ش.
 ۱۹. منتهی الآمال فی تواریخ النبی والآل، قم: دلیل ما، ۱۳۷۹ ش.
 ۲۰. قمی، علی بن ابراهیم، تفسیر القمی، محقق: طیب موسوی جزایری، چ سوم، قم: دار الکتب، ۱۳۶۳ ش.
 ۲۱. کاشانی، فتح الله بن شکرالله، منهج الصادقین فی إلزام المخالفین، چ ۱۳، تهران: کتابفروشی اسلامیه، [بی تا].
 ۲۲. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، محقق/ مصحح: دار الحدیث، قم: دار الحدیث، ۱۴۲۹ ق.
 ۲۳. کوفی، فرات بن ابراهیم، تفسیر فرات الکوفی، تهران: وزارة الثقافة والإرشاد الإسلامی، مؤسسه الطبع والنشر، ۱۴۱۰ ق.
 ۲۴. مجلسی، محمد باقر، بحار الأنوار (ط - بیروت)، محقق/ مصحح: جمعی از محققان، چ دوم، بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ ق.

سید عالم

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ

بَارِزِينَ حَجَّةَ
وَحَجَّةَ نَوْحِ
وَحَجَّةَ لُؤْلُؤِ
وَحَجَّةَ مَائِدَةِ
وَحَجَّةَ تَمِيمِ

بَارِزِينَ حَجَّةَ
وَحَجَّةَ نَوْحِ
وَحَجَّةَ لُؤْلُؤِ
وَحَجَّةَ مَائِدَةِ
وَحَجَّةَ تَمِيمِ